

BEKÜLDÖTT KÖNYVEK

Gál István: *Babits és az angol irodalom*. Debrecen, 1942, 8° 140 l. — A mintaszerű és gazdag anyagot nyújtó disszertáció a Debreceni Angol Dolgozatok 7-ik füzeteként jelent meg, a Tisza István-egyetem angol szemináriumának kiadásában. A sorozat eddigi, kitűnő témaválasztásról tanuskodó publikációi, mind az összehasonlító irodalomtörténet körébe vágnak: 1. Fest S., Skóciai Szent Margit magyar származása, 1940. — 2. Maller S., Ossian Magyarországon, 1941. — 3. Makay Attila, Gröi Dessewffy József angol irodalmi műveltsége, 1941. — 4. Szirbók F., Az angol nyelv Magyarországon, 1941. — 5. Jakabfi L., Az angol irodalom és a Vörösmarty-Bajza-Toldy-triász, 1942. — 6. Balogh L., Szász K. angol irodalmi fordításai, 1942.

Jancsó Elemér: *Döbrentei Gábor levelei Gyulai Franciskához*. A kolozsvári Ferenc József-egyetem Összehasonlító Irodalomtörténeti Intézetének kiadmánya. Szeged, 1942, 8° 24 l. — Széphalom-Könyvtár, 34. sz.

Tóth László: *Erdélyi biedermeier*. Szeged, 1942, 8° 19 l. — Széphalom-Könyvtár, 33. sz.

Délvidéki Szemle, szerk. Koltay-Kastner Jenő, 1942, 11. sz. — A 449. lapon: Szinyei Merse Jenő megemlékezése Klebelsberg Kunó grófról. — A 486. lapon: Katona Imre, az Ortutay-szeminárium tagja, népmesét közöl Tápéról. A mese, amely régi diszparát motívumokat konglomerál össze, kitűnő bizonyíték arra, hogy a mese nem a multból megmaradt emlék, még kevésbé „irodalom“, hanem folyton alakuló, modernizálódó, magasfokú kifejeződése a népleleknek és mint ilyen, a néprajznak legfőbb tárgya. 1942-ben is teremődik mese és a mai kornak ilyen stílus-tüneteit mutatja: „a várkisasszony gondolta: Péntöknek sok pénze van“; „élős bortván táncoltak“; „ugyanígy“ (ismétlődés helyett!); „verje ki belőle az ördögöt“; „föltarisznyásztak“; „mögvaltotta az örök üdvösségnek.“

Berczeli A. Károly: *Höskor*. Válogatott versek. Bp. Lévai, é. n. [1942] 8°, 252 l. — Aba-Novák Vilmos festő emlékének ajánlva. A kötet végén fordítások Janus Pannonius verséből, olasz költőktől (Petrarca, Ugo Foscolo stb.).

Erőss Alfréd: *A megváltás*. A megváltás dogmája Scheeben teológiájában. Kolozsvár, 1942, 8° 78 l.

Gyárfás Elemér: *A püspökválasztási jog a gyulafehérvári fogarasi görög kath. egyházmegyében*. Cluj-Kolozsvár, 1929. — Az Erdélyi Kath. Akadémia kiadványa.

Szimonidesz Lajos, *A Mercurius Veridicus Ex Hungaria három száma 1710-ből*. Egyetemi Nyomda, Bp., 1940, 8°, 12 számozatlan levél. — Facsimile-kiadás a Podmaniczky-Dégenfeld-Schomberg-könyvtár példánya alapján.

Imre Sándor: *A nevelés válsága a két világháborúban*. Bp., 1942, 8° 27 l. — A 15. lapon: „Nem törekedtünk rendszeresen sem a nemzeti tudatosság, sem a nemzetért való felelősség kifejlesztésére, tehát nem fejlődhetett ki bennünk nemzeti önismeret sem; nem növeltük az együvé-tartozás érzését és az együttműködés készségét tervszerűen, tehát nem volt meg a nemzet egységének lelki alapvetése.“

Lyka Károly: *Nemzeti romantika*. Magyar művészet 1850-től 1867-ig. Hatvannégy képtáblával. Budapest, Singer és Wolfner, 1942, 8° 348 l. — A 10. lapon: „A bécsi magyar technikus-hallgatók egyesületet alapítottak Szily Kálmán vezetésével s két évre havi 50 forintot biztosítottak Izsó Miklósnak, hogy Münchenbe mehessen tanulni.“

Cs. Szabó László: *Haza és nagyvilág*. Franklin [1942], 8° 360 l. — A szerző, aki ma kétségtelenül legkiválóbb képviselője hazánkban a tudós, de lírai essaynek, a formában is sok újat hozott. (V. ö. pl. első novelláit, a Széphalom 1928-ik évf.-ban.) Bűnözők c. kötetéből idézzük ezt a szép mondatot: „Grotiusról, a nagy hollandról mesélik, hogy Lucanus

zsebkiadásától soha el nem vált, csókolgatta, úton, hivatalban beleolvasott. A régiek évente átvették Vergiliust, Horatiust s főleg Cicerót; akadt aki a római ügyvédnél újabb szerzőről haláláig sem hallott."

Jean Schlumberger: *Jalons*. Marseille, Sagittaire, 1941, 8° 215 l. — A Francia Akadémia idej nagyjutalmának kitüntetéséje rövid tanulmányait gyűjtötte össze ebben a kötetben. Nem „ragyogó” tollal megírt lapok, de a szerző a mai Franciaországnak legfőbb problémáihoz nyúl hozzá. Szól az individualizmus alacsony és eszményi fajtáiról, a „csodavárás”-ról, a vezető íróknak a tömegtől való elszakadásáról, a liberalizmus válságáról.

Husztai József: *Gróf Klebelsberg Kunó életműve*. Bp. M. T. Akadémia, 1942, 8° 380 l. — A 213. lapon a Széphalom említése.

Emlékkönyv Melich János hetvenedik születésnapjára. Írták tisztelői, barátai, tanítványai. Bp., Nyelvtud. Társ. 1942, 8° 524 l.

Charles Bailly: *Intonation et syntaxe*. Genève, 1941, 8° 10 l.

Garai József: *Az erkölcsi nevelés alapelvei Montessori rendszerében*. Szeged, 1938, 8° 112 l. — Közl. a szegedi Ferenc József-egyetem Pedagógiai-lélektani Intézetéből, 25. sz.

Kristófi György: *Királyhágón innen írók Erdélyben*. Kolozsvár, 1942, 8° 252 l. — Kolozsvári Tudományos Könyvtár, 2. sz. A Rothermere-alap jövedelméből kiadja a Ferenc József-egyetem.

Tonelli Sándor: *Száz év előtt. 1842. Az Országos Iparegyesület alapításának esztendeje*. Bp., 1942, 4° 94 l. — A 24-46. ll.: Művészet. Szellemi élet. Sajtó. (Adalékok a biedermeier-kor arcképéhez.)

Gustave Flaubert: *Érzelmek iskolája*. Regény. Ford. Gyergyi Albert Második kiadás. Révai, [Budapest, 1942] 8° 584 lap és 27 lap bevezetés a fordítótól. — A bevezetésből: „A szimbolisták s a tiszta művészek Remy de Gourmont-tól Hoffmannsthal-ig a nyelvművészet diadalát ünnepelték az Education-ban, a pontos és árnyalatos stílust, amely egyetlen mondatot, egyetlen szót sem bíz a véletlenre.” — A fordító tudós jegyzetei számos magyar utalást tartalmaznak. — Az 582. lapon „Prudhomme” alakjáról és Henry Monnier-ről.

Magyar Könyvszemle 1942 júl. — A 267-289. lapokon Szemző Piroksa értékes adalékokat szolgáltat a magyar biedermeier szellemtörténetéhez, közölve néhány pesti kiadványnak illusztrációit, amelyek főleg Adalbert Stifter munkáihoz készültek.

Márai Sándor: *Röpirat a nemzetnevelés ügyében*. Révai [Bp. 1942], 8° 112 l. — A 65. lapon: „A magyarság létezéséhez való jogának legfőbb bizonyítéka a magyar alkotmány sérthetetlenége, a szentistváni állameszme töretlensége és a magyar nyelv. Nem lehet történelmi véletlen egy nyelv megmaradása, gazdagodása, elevensége és virágzása ezer éven át, olyan hatások és befolyások közepette, amilyenekkel a magyar nyelv szelleme évezreden át viaskodni volt kénytelen.”

Balás P. Elemér, Csekey István, Szász István és Bónis György: *Werbőczy István*. Előadások Werbőczy halálának 400 éves fordulójára alkalmából. Kolozsvár, 1942, 8° 218 l. — Az Acta Juridico-Politica 2. kötete. — A 141-194. ll. a Tripartitum bibliográfiája Csekey Istvántól.

Horváth Barna: *A génusz pere*. Sokrates, Johanna. Kolozsvár, 1942. — Acta Juridico-Politica, 3.

Ernst Hauler: *Der Bauer in deutschen Dichtungen der Gegenwart*. A paraszt mai német költőknél. Nagykaroly, 1942, 8° 42 l. — A kolozsvári Ferenc József-egyetem Germán Philologiai Intézetének kiadványa.

Kósa János: *II. Rákóczi György*. Bp. é. n. [1942] Franklin, 8° 182 l. — A Szeftű Gyula szerkesztésében megjelenő Magyar Életrajzok 5. kötete.

Gábrriel Asztik: *Abélard*. Gödöllő, 1942, 8° 33 l.

Gerlótey Jenő: *A költő. Valéry tárlatai*. Debrecen, Helicon, 1942, 8° 82 l. — A dolgozat fejezetei: Klasszikus sajtóságok és a Földközi tenger. Poésie pure. Az irodalmi mű rejtő szerkezetéről. Valéry alkotórői. Klasszikus egyénítés. Távlatok. Jegyzetek.

Győry János: *P. Mester franciaországi olvasmányai*. — Különny a Magyarságtudomány (szerk. Ortutay Gyula) 1942. évf.-ból, 17 l.

Kornis Gyula: *Nietzsche és Petőfi*. Bp., Franklin, 1942, 8° 45 l.

Südsi-Forschungen, szerk. O. Valjevec. München, VI. köt., 3. sz. — A 696-ik lapon M. Schwartz kritikája B. Gesmey dolgozatáról: *Les débuts des études françaises en Hongrie (1789-1830)*, Szeged, Egyetemi Francia Intézet.

Augusta O. Vértess: *Descartes chez les Lapons*. Paris, 1937, 8°.
(Különnyomat a *Revue de Littérature Comparée*-ből.)

Délvidéki Szemle; szerk. Koltay Jenő. 1942. júl. — Hóman Bálint cikkéből: „A tudomány eredményei lehetnek nemzetköziesek, de művelése csak akkor lehet eredményes és gyümölcsöző, ha nemzeti alapon történik. A tudomány művelőinek ismeretanyaga, fölfogása, szelleme, módszere is magyar kell, hogy legyen...” — Halasy-Nagy József tanulmányából (Optimizmus és pesszimizmus): „Hősi élet és hősi akarat mindig optimista lélekből fakad. Mert az optimizmus nem a lélek langyos fürdője, amelyben tétlenül ül az ember...”

Imre Sándor: *Háborús élet, Megújulás, Nemzetnevelés*. Studium, Bpest, 1943, 8° 348 l. — A tanulmánykötet 129-ik lapjáról, 1915-ből keltezve: „Lehetően minden emberben meg kell indítani a kívülről eredő kötelességnek belsővé alakulását: a közért való felelősségérzés kifejlődését.”

Zolnai Béla: *II. Rákóczi Ferenc*. Bpest, Franklin, 8°, 224 l.

Magyar versek könyve. Szerk., bev. és jegyzet-szótárral ellátta Horváth János. Második, bővített kiadás. Bpest, 1942, a Magyar Szemle kiadása, 8°, 784 l., a kötet védőborítékát és kötéslábláját J. G. E. Ernő festőművész tervezte. — A Bev. 26-ik lapjáról: „Régen a művelt embernek illett olvasnia Bonfiniét, Pázmány Pétert, de azon senki sem ütközött meg, ha Balassi verseit, vagy a Zrínyiászt nem ismerte. Ma viszont nem kívánjuk meg, hogy minden művelt ember figyelemmel kíséresse az egyházi irodalom vagy az egyes szaktudományok napi termelését, ... ellenben igen is illendőnek tartjuk, hogy minden művelt ember ismerje, olvassa korának jobb költői műveit.”